Cena 60 gr. Цана 60 гр.

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 22 (170) БЕЛАСТОК, 31 МАЯ 1959 года ГОД IV

АКТЫЎНА ЗМАГАЦЦА за выкананне заданняў ТАВАРЫСТВА

(З даклада старшыні ГП БГКТ Уладзіміра Станкевіча)

Можна сцвердзіць наогул, што праца нашага Таварыства пасля II-га Пленума крыху ажывілася. Аднак не мала было і ёсць яшчэ ў нашай працы недахопаў, цяжкасцей, а таксама і перашкод. Але добра тое, што нашы недахопы мы штораз лепш бачым, а калі так, дык ёсць магчымасць іх перамагаць. Перш за ўсе нам трэба паставіць працу так, каб у нашым Таварыстве былі не толькі групы актывістаў, а каб актывістамі ў дзейнасці БГКТ былі ўсе яго члены. Сіла і здольнасць Таварыства да добрай дзейнасці ва ўсіх галінах і напрамках не ў вялікай колькасці членаў, а ў вялікай актыўнасці і свядомасці нават паасобных членаў у кожнай вёсцы.

У галіне арганізацыйнай добра працуе Беластоцкі гарадскі Аддзел Таварыства. Даволі ажыўленай была арганізацыйная дзейнасць Бельскага Аддзела. Ажывілася крыху арганізацыйная дзейнасць у павеце Беластоцкім. Ёсць спробы (і гэта ўжо добра) ажывіць арганізацыйную дзейнасць у паветах Сакольскім і Гайнаўскім. З вялікімі цяжкасцямі ў ажыўленні дзейнасці змагаецца наш Варшаўскі Аддзел. А ў Сямяціцкім Аддзеле многа месяцаў зусім нічога не рабілася, і толькі цяпер удалося зноў утварыць праўленне Аддзела, які, спадзяемся, ажывіць працу Таварыства ў павеце.

Ужо з такой кароткай і вельмі агульнай ацэны арганізацыйнай дзейнасці нашых Аддзелаў вынікае пытанне, у чым прычына таго, што не можам давесці да поўнага ажыўлення арганізацыйнай працы? А прычына старая і ўсім нам даўно ўжо вядомая. Брак належнага зацікаўлення гэтай галінай дзейнасці з боку нашага актыву, а перад усім самых членаў праўленняў Аддзелаў. Усе глядзяць на штатнага інструктара Аддзела, як на таго, які сам толькі павінен адказваць за арганізацыйныя справы, і таму імі займацца.

Агульная арганізацыйная сітуацыя ў нашым Таварыстве, нягледзячы на вялікія яшчэ недахопы і цяжкасці, паляпшаецца і будзе паляпшацца яшчэ больш, бо з боку партыйных інстанцый і дзяржаўных органаў улады ёсць не толькі зацікаўленне нашай дзейнасцю, але і дапамога. А гэта абавязвае і нас да яшчэ большай актыўнасці ў рэалізацыі заданняў, якія стаяць перад нашым Таварыствам.

У міжпленумавым перыядзе наглядалася вельмі цікавая з'ява ў галіне культурна - асветнай дзейнасці сярод беларускага насельніцтва. Хоць арганізацыйная дзейнасць нашага Таварыства не вельмі ажывілася, аднак дзейнасць культурна - асветная ажывілася вельмі моцна. Колькасць гурткоў мастацкай самадзейнасці амаль падвоілася, і праца ўсіх гурткоў моцна актывізавалася. На цяперашні час мы маем ужо аж 70 гурткоў мастацкай самадзейнасці. Наш зварот да нашых сяброў — настаўнікаў быў імі прыняты. Настаўнікі сур'ёзна ўключыліся ў арганізаванне культурнага жыцця ў сваіх асяроддзях. Ёсць ужо і такія настаўнікі, якія не толькі арганізавалі па некалькі гурткоў мастацкай самадзейнасці, але сістэматычна дапамагаюць гэтым гурткам у развіцці іх дзейнасці. Вось некалькі іх прозвішчаў: у Бельскім павеце: Галя Карпюк са школы ў Шчытах і Надзя Бобік са школы ў Дубяжыне; у Гайнаўскім павеце: Янка Панько са школы ў Трасцянцы і Аля сандар Закройшчык з Кленік, у Сакольскім павеце: Зоя Цілюлька са школы ў Сухінічах і Станіслава Абухоўская са школы ў Лішчанай.

І трэба з удзячнасцю адзначыць, што з вялікай дапамогай прыходзяць у развіцці культурна - асветнай дзейнасці ваяводскі Аддзел культуры і павятовыя пад'інспектары па справах культуры, а таксама і кіраўнікі дамоў культуры.

(Працяг на стар 2).

Прэзідыум Пленума БГКТ.

фота — Л. Каралеўскі

Удзельнікі Пленума.

фота — Л. Каралеўскі

III пленарнае пасяджэнне ГП БГКТ

Беларускае грамадска - культурнае таварыства мае вялікія дасягненні ў сваёй дзейнасці, мае таксама шмат цяжкасцей і недахопаў у штодзённай працы.

Вось аб гэтых справах і гутарылася на III пленарным пасяджэнні Галоўнага Праўлення БГКТ, якое адбылося 24 мая г. г. у доме прафсаюзаў. Даклад старшыні Прэзідыума ГП БГКТ Уладзіміра Станкевіча, а таксама выступленні членаў Галоўнага Праўлення (у дыскусіі выступіла 15 асоб) яшчэ раз даказалі тое, што партыя і ўрад вельмі клапатліва і з вялікай увагаю адносяцца да беларускага насельніцтва ў Польшчы. Вялікія магчымасці маюць беларусы, каб развіваць сваю нацыянальную культуру і традыцыі.

Вось таму многія выступаючыя гаварылі аб вялікім уздыме мастацкай самадзейнасці ў беларускім асяроддзі, аб вялікай зацікаўленасці сваім родным словам, сваёю культураю. І тут адначасова звярталася ўвага на цяжкасці ў развіцці культурнага жыцця на вёсцы, якія сустракаюць у сваёй працы гурткі БГКТ.

— Пакуль не было ў нашай вёсцы гуртка БГКТ, — гаварыў старшыня гуртка ў Райках (Бельскі павет) Рыгор Семянюк (яму 60 год), — моладзь хуліганіла, іграла ў карты, піла гарэлку. А як стаў працаваць гурток, зацікавілі мы моладзь роднай літаратурай, цікавымі беларускімі п'есамі. Упершыню наша моладзь выступіла ў цеснай вясковай хаце з п'есаю «Мікітаў лапаць», пасля нашыя самадзейнікі развучылі п'есу «Суд» і «Валодзін гальштук». Поспех нашых артыстаў быў велізарны — да гэтага ж часу ў нас ніколі не было пастановак. Выступала моладзь наша і на сцэнах суседніх вёсак.

— Мы ўсе, — гаварыў далей Рыгор Семянюк, — пастанавілі пабудаваць у сваёй вёсцы святліцу. Гурток мабілізаваў людзей да працы. Сяляне навазілі жвіру, каменняў, загарантавалі рабочую сілу. І пакуль што — кропка. Павятовыя ўлады, мусіць, праз сваю абыякавасць, не прыдзялілі пакуль што цэменту, не падтрымалі добрай ахвоты жыхароў нашай вёскі.

Гурток БГКТ даволі часта з'яўляецца ініцыятарам будовы святліц, арганізавання матаровых курсаў, будовы дарог, меліярацыйных равоў і іншых грамадскіх чынаў.

Гэтым справам прысвяціў сваё выступленне інструктар Беластоцкага Аддзела БГКТ (сядзіба ў Міхалове) Янка Серада. Расказаў ён, як моладзь з Круглага Ляска шчыра працавала нядзельным днём пры выкапцы меліярацыйных равоў, а моладзь з Новай Волі, згуртаваная ў гуртку БГКТ арганізуе матаровы курс. Члены гуртка БГКТ у Пяньках збіраюць грошы на будову святліцы і маюць ужо 3 тыс. зл.

Гурткі БГКТ жыва таксама адгукнуліся на заклік Уладзіслава Гамулкі адносна пабудовы 1000 школ на 1000-годдзе Польскай дзяржавы. Члены гуртка БГКТ у Агародніках з'яўляюцца асноўнымі арганізатарамі ў будове школы і ўжо маюць амаль што 1/3 сумы, патрэбнай на пабудову. Аб гэтым расказваў старшыня Бельскага Аддзела БГКТ Кастусь Майсеня. Ён таксама падзяліўся вопытам працы аддзела. Паспяховасць працы Аддзела ляжыць у тым, што многія актывісты БГКТ самаахвярна працуюць, а перад усім у тым, што дзейнасцю Аддзела кіруе партыйная група.

Гэтым жа самым справам прысвяціў сваё выступленне старшыня Гайнаўскага Аддзела БГКТ Мікола Тарасевіч.

Удзельнікі пасяджэння хвілінай цішыні ўчцілі памяць памёршага члена Прэзідыума Галоўнага Праўлення старшыні Сямяціцкага Аддзела БГКТ — Пятра Бадаўца.

Пленарнае пасяджэнне абмеркавала таксама справу гаспадарчай дзейнасці, выпрацавала кірунак далейшай дзейнасці і прыняла ў гэтай справе пастановы.

Выступае сябра К. Майсеня з Бельска

фота — Л. Каралеўскі

У пленарным пасяджэнні прынялі ўдзел, а таксама выступілі падчас дыскусіі: дырэктар дэпартамента Міністэрства ўнутраных спраў Ян Кандзерскі, кіраўнік прапаганды КВ ПАРП тав. Авер і кіраўнік унутраных спраў Прэзідыума ВРН тав. Рошка.

МІХАСЬ ХМЯЛЕЎСКІ

АКТЫЎНА ЗМАГАЦЦА за выкананне заданняў ТАВАРЫСТВА

(з даклада старшыні ГП БГКТ Уладзіміра Станкевіча)

(Працяг са стар. 1)

Справы беларускага школьніцтва наладжваюцца добра. У гэтай галіне мы ўтрымоўваем цесную сувязь з Куратарыяй у Беластоку і Інспектаратамі школьнымі ў паветах. Трэба прызнаць, што не толькі працаўнікі Куратарыі і Інспектаратаў школьных, адказныя за беларускае школьніцтва, добра сочаць за гэтымі справамі, але і сам куратар тав. Лойка асабіста цікавіцца справамі развіцця беларускага школьніцтва.

Добра ідзе цяпер праца на беларускай філалогіі ў завочнай Настаўніцкай студыі ў Беластоку і на кафедры беларускай філалогіі ў Варшаўскім універсітэце.

У гэтым годзе наша Таварыства вельмі актыўна ўключылася ў «Дні асветы, кніжкі і друку». Арганізуюцца павятовыя выстаўкі кніжак, у якіх будуць выстаўлены і беларускія кніжкі. Будуць адбывацца беларускія літаратурныя вечарыны з удзелам нашых маладых пісьменнікаў.

Гаспадарчая дзейнасць нашага Таварыства, аб якой многа гаварылася на II-ім нашым Пленуме, была і ёсць яшчэ вельмі клапатлівай справай.

Прэзідыум Г.П. вырашыў асноўную гаспадарчую дзейнасць канцэнтраваць на Беласточчыне, у беларускім асяроддзі. Ад сакавіка г. г. запачаткавалася дзейнасць на Беласточчыне. Працуе ўжо ў Гайнаўцы наша пякарня і хоць не вялікія, але даходы дае. Арганізавана ўжо дзве жвіроўні, адна ў Беластоцкім павеце каля Валілаў, а другая каля Саколкі. У Саколцы таксама арганізуецца прадукцыя шчэбня. Усё гэта знаходзіцца пакуль што ў арганізацыйнай стадыі, але ёсць перспектывы на добрыя вынікі.

Зацверджаны ўладамі бюджэт нашага Таварыства на 1959 год у 60 прац. базуецца на фінансавых сродках, якія мы здабудзем з нашай гаспадарчай дзейнасці. Таму вельмі важнай для нас справай ёсць як найхутчэй паставіць гаспадарчую дзейнасць так, каб яна давала нам грашовыя даходы.

Гаспадарчая дзейнасць не можа весціся беспасрэдна Галоўным Праўленнем. Дзеля гэтага трэба паклікаць прамыслова - гаспадарчае праўленне, якое будзе кіраваць усёй гаспадарчай дзейнасцю. Галоўнае Праўленне БГКТ будзе толькі пільнаваць, каб вялася яна сумленна і на карысць Таварыства.

У міжпленумавым перыядзе найвялікшай з'явай у нашай краіне быў III-ці з'езд Польскай Аб'яднанай Рабочай партыі. Гістарычнае значэнне III-га З'езду заключаецца перад усім у тым, што ў гісторыі сацыялістычнага будаўніцтва ў Польшчы ён замыкае адзін перыяд і запачаткоўвае наступны, задачай якога будзе далейшы прагрэс ва ўсіх галінах жыцця краіны. III-ці З'езд партыі зрабіў ацэнку пройдзенага партыяй шляху за мінулы перыяд народнай улады і намеціў канкрэтную праграму далейшага развіцця грамадскага, гаспадарчага і культурнага жыцця краіны на перыяд бліжэйшых сямі гадоў.

І таму на сённяшнім нашым пленарным пасяджэнні Галоўнага Праўлення Беларускага грамадска - культурнага таварыства ў Польшчы мы павінны ўстанавіць для нашага Таварыства вынікаючыя з пастаноў З'езду заданні і абмеркаваць план і метады іх рэалізацыі.

Як бачыць гэтыя праблемы Прэзідыум ГП БГКТ?

1. Беларускае насельніцтва зрабіла вялікі ўклад у перыядзе перадз'ездавай кампаніі, прымаючы сур'ёзныя абавязацельствы. Многія з гэтых абавязацельстваў ужо выкананы, але ёсць яшчэ шмат такіх, якія выконваюцца, альбо вымагаюць дапамогі ў іх рэалізацыі. Таму заданнем усіх членаў нашага Таварыства з'яўляецца мабілізацыя асяроддзяў да гэтай справы і дапільнаванне рэалізацыі ўсіх прынятых абавязацельстваў; трэба таксама мабілізаваць насельніцтва да прыняцця новых грамадскіх абавязацельстваў ва ўсіх галінах жыцця.

2. Беларускае насельніцтва на Беласточчыне — гэта галоўным чынам насельніцтва сялянскае. За 15 год народнай улады значна павысіўся ўзровень сельскай гаспадаркі, а гэтым самым падняўся і ўзровень дабрабыту. Аднак, сельская гаспадарка на Беласточчыне яшчэ сур'ёзна адстае па гаспадарчаму ўзроўню ад іншых ваяводстваў краіны. І таму справа інтэнсіфікацыі сельскай гаспадаркі Беласточчыны з'яўляецца на сённяшні дзень першачарговым заданнем. У гэтай галіне дзейнічае вельмі добра арганізацыя «Кулэк ральнічых». Нам трэба як найхутчэй вывесці з культурнай адсталасці сельскую гаспадарку нашых сялян.

Аднначасова наша галоўная задача — дапамагчы нашаму сялянству перайсці на новую, сацыялістычную форму сельскай гаспадаркі.

3. У галіне асветы мы маем не мала працы. Мусіць, нідзе, як на Беласточчыне не стаіць так востра праблема школьных будынкаў. У параўнанні з часамі санацыйнай Польшчы, калі Беласточчына была «Польшчай Б», мы цяпер маем у кільканаццаць раз больш школ усякіх ступеняў. Але іх яшчэ мала, а патрэбы растуць разам з ростам грамадства. Намаганні дзяржавы без падтрымкі ўсяго грамадства не дадуць пажаданых вынікаў. І таму лозунг партыі «Тысяча школ на тысячагоддзе Польшчы!» будзем не толькі шырока папулярызаваць, але будзем моцна мабілізаваць беларускае насельніцтва да прыняцця абавязацельстваў пабудовы грамадскім чынам школьных будынкаў для іх дзяцей. І будзем дапільноўваць, каб гэтыя абавязацельствы былі рэалізаваны.

Аднначасова будзем усімі даступнымі нам сродкамі пераконваць бацькоў у тым, што школа павінна быць прагрэсіўнай. У школе, у якой даюцца дзецям праўдзівыя навуковыя веды, не можна аднначасова даваць такія панятці, якія нічога супольнага не маюць з навукай, а з'яўляюцца старымі, даўно аджыўшымі і шкоднымі перажыткамі. Будзем дапамагаць нашым настаўнікам у іх вялікай працы выхавання нашых дзяцей у свядомых і адукаваных людзей.

Усе члены БГКТ павінны зацікавіцца тымі школамі, у якіх вучацца беларускія дзеці, а няма там выкладання беларускай мовы. Зацікавіць бацькоў гэтай справай і дапамагчы асветным уладам, каб у новым школьным годзе арганізаваць там навучанне беларускай мовы.

У галіне асветы мы ўсё ж такі недаацэньваем адной яшчэ грознай небяспекі — развіцця непісьменнасці. Ад пачатку існавання Народнай Польшчы гэтай праблеме быў прысвечаны вялікі грамадскі высілак. Непісьменнасць, ганебная спадчына па капіталізме, была ў асноўным ліквідавана, і на гэтым супакоіліся. Гады ішлі і, у сілу розных прычын, гэтае грознае з'явішча пачало ў нас зноў з'яўляцца. Тым больш яно небяспечнае, што агортвае маладое пакаленне.

Нашае заданне ў гэтай галіне — дапамагаць асветным уладам арганізоўваць вячэрнія адукацыйныя курсы для дарослых. Пры гэтым трэба памятаць, каб на ўсіх курсах выкладалася беларуская мова, каб аднначасова ліквідаваць беларускую непісьменнасць.

4. Беларускае грамадска - культурнае таварыства мае ўжо даволі вялікія дасягненні ў галіне развіцця культурнай дзейнасці. Будзем гэтыя дасягненні замацоўваць і пашыраць далей развіццё беларускай культуры — нацыянальнай па форме і сацыялістычнай па зместу. Будзем дапамагаць нашым гурткам мастацкай самадзейнасці ў іх працы і далейшым развіцці. Будзем намагацца, каб у кожнай беларускай і беларуска - польскай вёсцы быў гурток мастацкай самадзейнасці, які з'яўляецца асяроддзем, арганізуючым культурнае жыццё моладзі і дарослых. Але арганізаванне гурткоў мастацкай самадзейнасці і іх праца не замыкае круга культурнай дзейнасці ў грамадстве. Мы павінны задбаць аб тым, каб:

а) Моладзь і дарослыя разумелі патрэбу культуры і гігіены штодзённага асабістага жыцця.

б) Моладзь і дарослыя разумелі патрэбу культурнага выгляду хаты, панадворка і вуліцы.

в) Моладзь і дарослыя ўмелі, хацелі і любілі чытаць часопісы і кніжкі.

г) Моладзь імкнулася развіваць фізкультуру. У кожнай вёсцы — гурток ЛЗС.

д) Ліквідаваць п'янства і хуліганства, бо гэта з'яўляецца найбольшым ворагам усіх культурных пачынанняў.

5. Трэба нам, членам БГКТ, як найцясней супрацоўнічаць з такімі арганізацыямі, як Польскі Чырвоны Крыж, Ліга жанчын, ЛПЖ, а асабліва, як наймацней пашыраць маладзёжныя арганізацыі — Саюз сацыялістычнай моладзі і Саюз сялянскай моладзі. Дапамагаючы ў працы гэтым арганізацыям, будзем аднначасова рэалізаваць усе нашыя заданні.

Заданняў у працы Беларускага грамадска - культурнага таварыства маем не мала і ўсе яны аднолькава важныя і аднолькава нам блізкія. Але выканаць усе стаячыя перад намі заданні зможам толькі тады, калі перад усім мы, актывісты Таварыства, самі зразумеем іх змест і значэнне і будзем актыўна змагацца за іх рэалізацыю.

ПАСТАНОВЫ III ПЛЕНУМА ГП БГКТ

III Пленарнае пасяджэнне ГП БГКТ у Беластоку прыняло наступныя пастановы:

1. III Пленарнае пасяджэнне ГП БГКТ, пасля абмеркавання даклада старшыні Галоўнага Праўлення аб дзейнасці Беларускага грамадска-культурнага таварыства за перыяд ад II Пленума, пастанаўляе поўнасцю прыняць справаздачу аб дзейнасці Таварыства і накрэсленыя ў дакладзе напрамкі далейшай працы Таварыства.

2. Маючы на ўвазе вялікае значэнне пастаноў III З'езду Польскай Аб'яднанай Рабочай партыі для ўсяго грамадства ПНР, Пленарнае пасяджэнне лічыць галоўнай справай як найшырэйшае ўключэнне беларускага насельніцтва ў Польшчы ў рэалізацыю пастаноў III З'езду ПАРП. У сувязі з гэтым Пленум БГКТ пастанаўляе:

а) разгарнуць сярод беларускага насельніцтва шырокую палітычную ўсведамляючую працу ў напрамку азнаямлення з дасягненнямі Польскай Народнай Рэспублікі і перспектывамі яе развіцця ў сямігадовым плане;

б) клапаціцца аб рэалізацыі прынятых у гонар III З'езду ПАРП грамадскіх абавязацельстваў і мабілізаваць насельніцтва да прыняцця новых грамадскіх чынаў, асабліва ў пабудове дарог;

в) прычыніцца ўсімі магчымымі сродкамі да інтэнсіфікацыі сельскай гаспадаркі, заахвочваць сялян да арганізавання «кулэк ральнічых», меліярацыйных работ, жывёлагадоўлі;

г) паказваць сялянам перспектывы развіцця вёскі ў напрамку сацыялістычных форм сельскай гаспадаркі.

3. У галіне асветы заклік партыі «1000 школ на тысячагоддзе» ў нашай дзейнасці павінен быць першачарговым заданнем. Таму трэба не толькі як найшырэй папулярызаваць гэты лозунг, але і як найактыўней уключыцца ў пабудову грамадскім чынам школьных будынкаў, святліц і іншых культурна - асветных мерапрыемстваў.

4. Лозунг «Польшча краінай людзей адукаваных» павінен знайсці сярод нас усебаковую падтрымку. Наша задача ў гэтай галіне — дапамагаць асветным уладам арганізоўваць вячэрнія адукацыйныя курсы для дарослых, змагацца з праявамі паўторнай непісьменнасці ў польскай і беларускай мовах.

5. Прапагандаваць сярод насельніцтва свецкасць навучання ў школах.

6. У галіне культуры замацоўваць датыхчасовыя дасягненні і далей развіваць беларускую культуру, нацыянальную па форме і сацыялістычную па змесце. Трэба, каб у кожнай вёсцы, дзе ёсць магчымасць, быў гурток мастацкай самадзейнасці.

7. Трэба дбаць, каб сяляне разумелі патрэбу культуры і гігіены штодзённага асабістага жыцця, каб разумелі патрэбу культурнага выгляду хаты, панадворка, вуліцы, каб хацелі і ўмелі чытаць часопісы і кніжкі.

8. Трэба, каб у кожнай вёсцы паўстаў гурток ЛЗС.

9. Палажыць усе намаганні ў напрамку ліквідацыі п'янства і хуліганства — найбольшых ворагаў усіх культурных пачынанняў.

10. Аддзелы і гурткі БГКТ павінны цесна супрацоўнічаць з такімі арганізацыямі, як Саюз сялянскай моладзі, ЗГП, ЛПЖ, ПЦК, Ліга жанчын і іншыя.

11. Аддзелы і гурткі павінны звярнуць асаблівую ўвагу на распаўсюджванне органа Таварыства — штотыднёвіка «Ніва». З мэтай пашырэння нашага часопіса трэба, каб кожны гурток БГКТ неадкладна паклікаў кальпартэраў «Нівы», якія заняліся б прапагандай часопіса і здабываннем новых чытачоў. У кожнай сям'і — «Ніва».

12. У галіне арганізацыйнай:

а) пашырыць сетку гурткоў БГКТ,

б) актывізаваць членаў Таварыства,

в) ажывіць дзейнасць створаных камісій;

г) прыцягнуць да працы ў Таварыстве новых актывістаў.

13. У галіне гаспадарчай трэба, каб праўленні Аддзелаў БГКТ на сваіх пасяджэннях абмеркавалі магчымасці арганізацыі гаспадарчай дзейнасці на іх тэрыторыі і вызначылі адпаведных да гэтай справы людзей.

14. Стварыць пры ГП БГКТ групу лектараў.

15. Праводзіць сістэматычна шырокую акцыю на пабудову помніка К. Каліноўскаму.

Літаратурная старонка

Трыбуна Беларускага літаратурнага аб'яднання ў Беластоку № 12

НАМ ТРЭБА СЛОЎ

Прэч ад мяне лісьлівыя,
Абманчывыя
Словы.
Вы душыце мяне,
З-за вас не чую я
Простых слоў
Роднай мовы.
Прэч!
А не, дык
Затаўчу аб халодны мур.
Вяселле будзе, і музыка будзе,
І радасць будзе — не будзе хаўтур.
Мне трэба слоў,
І то такіх,
Што
Ў жылах кроў
Бунтуецца,
Ад якіх чалавек
Гартуецца.
Нам трэба слоў
Простых, жывых,
З якіх выцякае жыццё,
І якія,
Як песня,
Звязваюць быццё і небыццё.
Нам трэба слоў,
Якія на ўвесь свет,
Уздоўж і ўшыр,
Прагучаць —
Мір!

ЯНКА ЧЫКВІН

Выхад у свет зборніка «Рунь» выклікаў шырокі водгук сярод грамадства нашай краіны і за яе межамі. Ніжэй змяшчаем артыкул, які надрукаваў орган Міністэрства культуры і Праўлення саюза пісьменнікаў БССР газета «Літаратура і мастацтва» за 13 мая г. г. Аўтарам артыкула з'яўляецца галоўны рэдактар «Літаратуры і мастацтва».

Я. Шарахоўскі

Вясновая рунь

Беларускае літаратурнае аб'яднанне ў Польскай Народнай Рэспубліцы групуецца вакол беластоцкай газеты «Ніва». У склад яго ўваходзяць людзі розных узростаў, рознага жыццёвага лёсу і узроўню літаратурнай культуры. Прыемна, што з дапамогай Галоўнага праўлення беларускага грамадска - культурнага таварыства ў Польшчы паэты, што друкуюцца ў «Ніве», атрымалі магчымасць выдаць першую кнігу вершаў пад назвай «Рунь». Гэты свой першы зборнік яны прысвяцілі векапомнай даце ў жыцці беларускага народа — саракагоддзю Беларускай ССР. Зборнік склаў і адрэдагаваў галоўны рэдактар «Нівы» Георгі Валкавыцкі. У кнігу ўключаны творы, напісаныя не раней 1956 г., прычым для выдання, як аб гэтым гаворыцца ў кароценькай прадмове, адбіраліся творы лепшыя і найбольш характэрныя для творчай індывідуальнасці кожнага аўтара. Усяго ў зборніку змешчаны творы сямнаццаці аўтараў.

Што ж з сябе ўяўляюць гэтыя творы?

У тэматычным дачыненні гэта перш за ўсё так званая асабістая і пейзажная, звязаная з жыццём вёскі, лірыка. Апрача таго ёсць некалькі вершаў, напісаных у традыцыях ранняга Купалы, некалькі вершаў з грамадска - палітычнымі матывамі, у тым ліку верш пра першы стрэл «Аўроры» і некалькі вершаў пра мір. Як бачым, зборнік не вызначаецца асаблівай тэматычнай разнастайнасцю. Між тым, можна было чакаць, што ў кнізе вершаў, прысвечанай юбілею Беларускай ССР, будзе што-небудзь сказана пра дасягненні беларускага народа і асабліва пра будаўніцтва сацыялізма ў Польскай Народнай Рэспубліцы. Відаць, паэты «Нівы» ў сваіх новых вершах будуць больш узнімаць грамадскіх тэм, будуць бліжэй да сучаснасці, да ўсіх лепшых працоўных і культурных здабыткаў рэспублікі, у якой яны жывуць.

Што да змешчанай у зборніку лірыкі, дык паспрабуем пагаварыць пра яе больш-менш падрабязна.

Зборнік адкрываецца вершам «Рунь» М. Базылюка. Паколькі назва яго супадае з назвай зборніка і змешчаны ён у зборніку першым, дык можна думаць, што ён прэтэндуе на некаторую праграмнасць. Аднак, змест яго не дае для гэтага падстаў. Гэта пейзажны верш, у якім вобраз руні не пераасэнсоўваецца ў грамадскім плане. Больш таго: канцоўка верша выклікае пярэчанні. У ёй сказана:

Пойдзем на поле, на
рунь заглядацца,
Мо' не кране яе ранні
мароз.
Будзем па полі без
мэты бадзяцца,
З сабой не бяры толькі
смеху і слёз.

Што паэт хоча гаспадарлівым вокам паглядзець на рунь, што ён трывожыцца, каб яе не крануў ранні мароз, — гэта добра. А вось навошта патрэбна без мэты бадзяцца і не браць з сабой ні смеху, ні слёз — гэта ўжо незразумела. Канцоўка ў вершы звычайна мае найбольшую абагульняючую сілу і чытаецца не літаральна, а ў больш шырокім сэнсе. І ад канцоўкі гэтага верша ствараецца ўражанне, што ў паэта няма мэты, што яму няма чаму радавацца і няма што ...аваць. Ці добра гэта? І ці ёсць у аўтара сур'ёзныя падставы для такіх настрояў? Хутчэй за ўсё гэта ўплыў дрэннай літаратурнай моды.

Лепшым вершам М. Базылюка з'яўляецца «Зіма». У ім малюнак зімняга пейзажу прасякнуты настроем мужнага роздуму. У ім няма тужлівых нот, як, скажам, у вершах «Ноччу» і «Як лісцё свае дні аджыве».

У вершы «Абы жыць» М. Буцыліна, другога паэта старэйшага пакалення, закранута сацыяльная тэма — тэма галечы, беспрацоўя і набыцця багацця за кошт працы іншых. Праўда, выразнай думкі ў вершы няма. Не відаць з тэксту і які час маецца на ўвазе. Затое другі верш гэтага аўтара «Надзея» зместам апраўдвае сваю назву. Праз вобраз нівы, што каласіцца, аўтар стварае настрой упэўненасці, веры ў жыццё Аўтар як бы пераконвае сябра, каб ён не паддаваўся суму. Ён гаворыць:

Выкінь прэч з галавы
гэты сум,
Грэшыш цяжка,
не бачачы мэты.
Накляпі ты вазьмі
бось касу,
Плён збіраць пасабі
гойным летам.

Гэтыя заключныя радкі верша як бы з'ўляюцца адказам на тужлівыя высновы верша М. Базылюка «Рунь».

Верш А. Барскага «Сялянскі сум» цікавы тым, што ў ім услаўляецца «сталёвае ранне», выказваецца як непазбежнае і патрэбнае тое, што «вясковую глуш, сялянскі сум глынуць гарачым нутром машыны». З іншых вершаў гэтага аўтара заслугоўвае ўвагі прысвечаны М. Танку і навеяны яго паэзіяй верш «Нарач».

У некаторых вершах зборніка пейзажныя матывы сплятаюцца ў своеасаблівы ўзор з матывамі кахання. Гэта мы бачым у прыватнасці ў вершы Яшы Бурша «Мальвы цвітуць у гародзе», у якім арыгінальна трактуецца тэма кахання праз народны вобраз вышывальшчыцы. Толькі наіўным дзівацтвам выглядае тое, што ў ім няма загалоўных літар і не пастаўлены знакі прыпынку. У вершы М. Гайдука «Кулік» таксама пейзаж звязаны з тэмай кахання. У ім мы бачым, як у зімовы дзень у лёгкіх санках хлопец вязе сваю каханую да яе хаты. У вершы вельмі жывы, чаканны рытм, які як бы перадае імклівы бег коней.

Ул. Гайдук прадстаўлены некалькімі вершамі. У «Роднай краіне» ён выказвае сваю любоў да роднае краіны, але ўяўленне аб ёй у аўтара, мабыць, занадта традыцыйнае. Апрача бяроз і клёнаў каля хаты, зялёных лясоў і сіняга неба ён не здолеў убачыць нічога больш істотнага. Даволі цікава напісаны «Дажынкі», у якіх выкарыстана фальклорная форма дажыначных песень, адчуваецца ўплыў фальклору і ў апісальным вершы «Захад сонца», — у параўнаннях («Праменнямі сыпле, як дзяўчына смехам), у стылістычных формулах («заўтрашні дзянёчак», «песня - васілёчак» і інш.). Пейзажныя вершы «Зіма ідзе» і «Снег» цікавы кожны па-свойму. Калі ў першым у традыцыйнай форме, знаёмай па паэзіі ранняга Купалы і Коласа, перададзена тое, як селянін чакае зіму, дык у другім аўтар імкнуўся да арыгінальнай паэтычнай мовы, да яркай вобразнасці. У яго снег зямлю «атуліў, як бы кажухам», зіма — гэта старуха, якая «ўецца з болі завірухаю па полі».

У М. Красоўскага ў вершы «У дарозе» мы зноў жа бачым традыцыйнае ўяўленне аб роднай краіне, як аб краіне выключна вясковай, такое прыблізна ўяўленне, якое можна бачыць у да-

(Працяг на стар. 4)

Члены і сімпатыкі Літаратурнага аб'яднання пры рэдакцыі «Ніва».
Фота — Л. Каралеўскі

УЛАДЗІМІР ГАЙДУК

Вясна

Панеслося рэха,
Зямлю ўскалыхнула,
Йдзе вясна без спеху,
Моц сваю пачула.

Загадала сонцу
Ззяці шчодра ласкай,
Бліснула ў аконцах
Праменістай казкай.

Ветрыкам павесным
Упала на паляны,
Заспявала песню
На лад нечуваны.

Зялёнай травіцай
Убрала даліны,
Пацякла вадзіцай
Упоперак лагчыны

Паімчала к лесу,
Бы малодка тая,
Ды сіняй пралескай
У гаі расцвітае.

Красуйся шчасліва,
Вясна маладая,
Прыгажэй на дзіва,
Будзь вечна жывая.

Вясновая рунь

(Працяг са стар. 3)

рэвалюцыйнай паэзіі нашых народных паэтаў.

А. Свісёк у сваіх вершах імкнецца гаварыць пра людзей, пра грамадскія праблемы і гэта добра. У вершы «Маладой настаўніцы» ён звяртаецца з замілаваннем і спагадай да каханай дзяўчыны, дзеліцца з ёй роздумам аб жыцці, аб высакароднай настаўніцкай працы. Нажаль, і ў гэтым і ў вершы «Акалечана злом» аўтар не пазбег дыдактыкі і рыторыкі, якія робяць мову нязграбнай і празаічнай. Тое ж можна сказаць і пра верш А. Сошкі «За мір». Аўтар узяў важную тэму, але распрацаваць яе змястоўна і паэтычна не здолеў. Ужо больш удалы яго другі верш «Залатая восень», у якім дадзены ідылічны малюнак сялянскай восені.

А. Хлябіч прысвяціў вельмі прачулы верш маці («Мама»). Нажаль, ён не пазбег у ім рытмічных перабояў і некаторых празаізмаў.

Даволі шырока прадстаўлены ў зборніку Д. Шатыловіч. Тры яго вершы «Падляша», «Ты ўжо забыла», «Сланечнік» — гэта творы эпічна - апавядальнай інтанацыі. У першым з іх такая кампазіцыя: лірычны герой бачыць свет з акна вагона. Перад ім, як у кінематографе, праходзяць малюнкі родных мясцін. У гэтых малюнках, як быццам і няма нічога асаблівага, звычайныя вясковыя краявіды. Але герою яны дарагі, бо ён зжыўся з сумным краем, з яго людзьмі, палямі, лясамі. У другім вершы гаворыцца пра адступніцу ад ідэалаў юнацтва, якая грамадскую, педагагічную дзейнасць на карысць народу прамяняла на мяшчанскую ўтульнасць кватэры старога мужа - афіцэра. У былой рамантычнай дзяўчыны цяпер няма за душой ніякіх імкненняў, ніякіх разумовых, літаратурных інтарэсаў, яна жыве тупым жыццём абывацелькі. І аўтар яе за гэта, безумоўна, асуджае. Запамінаецца змест «Сланечніка». У ім аўтар ад апісання расквітнелага сланечніка ідзе да ўспамінаў аб гадах вайны, калі на месцы, дзе расце сланечнік, савецкі воін падбіў фашысцкі танк і сам загінуў. [illegible]міны выклікаюць [illegible] дум:

Мо [illegible] гэта крывінкі
з к[illegible]шталкамі чыстымі
Дажджу веснавога
змяшаліся,

І вось на сланечніку
залацістымі
Агнямі яны задрыжалі?

Задума значная, змястоўная і ажыццяўленне яе неблагое, паэтычнае. Есць паэтычны настрой, пачуццё і ў лірычным вершы «Помню».

Актуальнымі тэмамі прадстаўлены ў зборніку В. Швед. У «Роднай мове» ён адстойвае годнасць беларускай мовы, якая для яго «найпрыгажэйшая, найдаражэйшая». Ен з гонарам гаворыць аб ёй:

Паднятая сілай
Купалы і Коласа,
Змагла ты правы ўсе
свае адстаяць.
Змагла ты дайсці
да магутнага голасу
І месца пачэснае
ў свеце заняць.

У вершы «Янку Купалу» ён прысвячае народнаму паэту Беларусі ўсхваляваныя, сардэчныя радкі. Звяртаючыся да выдатнага песняра, ён гаворыць:

Збыліся мары, сёння
твой народ
Жыве шчаслівы
ў сям'і братняй, новай,
Яка расце, мацнее
з года ў год
Узгадаваная таксама
й тваім словам.

З добрым пафасам і запалам піша аўтар і пра першы стрэл «Аўроры» у аднайменным вершы, прыгадваючы пры гэтым блізкага земляка Якуба Мартынюка з вёскі Нове Беразова, былога матроса «Аўроры». З пачуццём пратэсту і абурэння гаворыць аўтар аб небяспецы і шкоднасці атамнай вайны ў вершы «Ніколі больш вайны». На лёсе сям'і Хісако Нагата, якая наведала Маскву ў адно з вялікіх святаў, ён паказвае згубнасць і злачыннасць атамных бамбардзіровак.

Такім чынам мы бачым, што В. Швед — паэт грамадскага тэмпераменту, паэт значных тэм. Застаецца пажадаць яму поспехаў на гэтым шляху, а заадно і яго сябрам — удзельнікам зборніка «Рунь». Няхай не крыўдзяцца на мяне тыя аўтары, пра каго я не сказаў нічога, бо не лёгка сказаць штонебудзь істотнае, калі імя прадстаўлена невялічкім і небагатым зместам вершам. А тым часам аўтар можа і цікавы, як творчая адзінка Дык, мабыць, лепей пачакаць, калі такі аўтар будзе больш шырока надрукаваны.

Жадаем «Руні» поспехаў у чытачоў.

Я. ШАРАХОЎСКІ

П. БАРАШАЎ і В. КІТАІН 16)

Арцюшэўскі спачатку з недавер'ем паглядаў на гэтага прыгожага, моцнага хлопца з хітраватымі вачыма добрага жуліка. Бэн, відаць знаў сабе цану, раз па дзесяць на дзень вымаў люстэрка з голай прыгажуняй на адвароце і старанна расчэсваў свой і так раўнюткі прабор. Але наогул Бэн аказаўся добрым хлопцам, любіў выпіць, і Арцюшэўскі хутка зышоўся з ім бліжэй.

Спачатку іх «апрацоўвалі» ў антысавецкім духу: забівалі галаву рознымі выдумкамі аб жыцці ў Савецкім Саюзе, прымушалі чытаць эміграцкія газе-

(Дакументальная аповесць, расказаная палкоўнікамі П. Н. Сахаравым і Нагаевым)

ты, часопісы, кнігі. Потым на працягу двух месяцаў Фіна і Бэна вучылі працаваць на рацыі, прымусілі штудзіраваць тапаграфію, тайнапіс, падрыўную справу і вучыцца дасканала валодаць нажом, кулаком, валодаць прыёмамі рукапашных боек.

Жылі яны на прыватнай кватэры ў вёсцы Міндэльгейм, кіламетрах у трыццаці ад школы, і на заняткі іх кожны дзень прывозілі ў закрытых аўтамабілях. Шафёры гэтых машын, як правіла, жылі разам з «вучнямі». Іх шафёр — амерыканец Боб, па сутнасці з'яўляўся і назіральнікам, таму, што без яго дазволу ні Фіну, ні Бэну нельга было ступіць ні кроку за межы школы ці кватэры.

Праўда, Боб таксама быў не супраць выпіць і схадзіць да «дзяўчынак», і таму яны часта ў суботнія і нядзельныя дні разам з «настаўнікам» выязджалі ў кабакі і кабарэ Мюнхена, Гарміш і Кэмптана.

— Вось што, хлопцы, — сказаў ім аднойчы Боб, — калі мы раптам згубімся і вас затрымае амерыканская ці заходнегерманская паліцыя, скажыце, каб аб вас зрабілі даведку ў Франкфурце-на-Майне па тэлефону капітана Джонсана. Паліцыі вядомы яго нумар.

Хто ён такі, гэты капітан, засталося невядомым, таму што ні Фін, ні Бэн яго ніколі не бачылі.

Заняткі ў школе пачыналіся ў восем трыццаць раніцы. З дванаццаці да першай гадзіны — перапынак на абед, а потым зноў «урокі» да сямнаццатай гадзіны.

Начальнікам амерыканскай шпіёнскай школы ў Кауфбейране быў нейкі Віктар — чалавек год трыццаці, хударлявы і нізенькі. Маленькі нос і сухія цёмныя вочы рабілі яго твар па-старому жорсткім і суровым. Нацыянальнасць Віктара вызначыць было цяжка, ды і сам ён, мусіць, забыў даўным - даўно сваю айчыну. Ён выдатна гаварыў на рускай, англійскай, французскай і нямецкай мовах. У школу ён заўсёды прыязджаў у касцюме з карычневага вельвету з апаратам «ролефлекс» праз плячо і з маленькім скураным чамаданчыкам у руках.

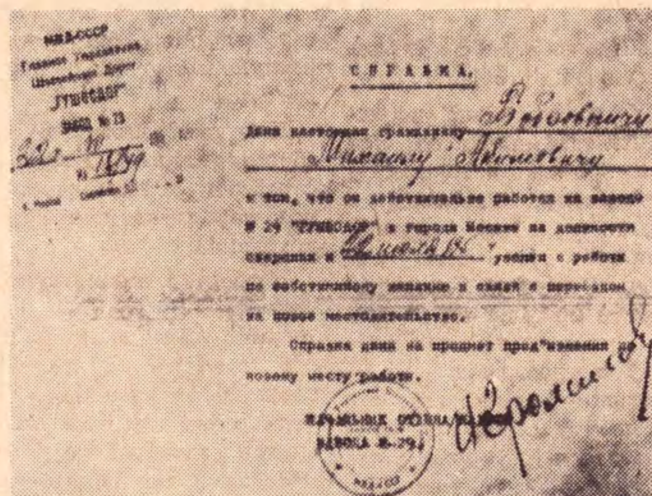
Віктар любіў спяваць рускія песні і рабіў выгляд, што не можа зносіць усяго амерыканскага. Супрацоўнікі школы мелі амерыканскія машыны, а ён ездзіў не «мерседэсе».

Спачатку, калі Фін і Бэн яшчэ вывучалі радыёсправу, яны ведалі Віктара як Макса. А потым Боб папярэдзіў, каб начальніка звалі толькі Віктарам. Фін, забыўшыся, некалькі разоў называў яго Максам, але той не адклікаўся і рабіў выгляд, што гэта звяртаюцца не да яго.

Аб сабе начальнік гаварыў мала, але неяк не без гонару заўважыў Фіну, што ў пачатку другой сусветнай вайны, калі ён толькі пачаў працаваць з амерыканцамі, ён быў усяго толькі сяржантам, а цяпер — палкоўнік...

— Я сваю работу ведаю! — дадаў ён дзелавіта.

З падначаленымі і разведчыкамі Віктар быў сухі, суровы і патрабавальны. Пакуль Фін і Бэн вывучалі радыёсправу, ён прыязджаў да іх адзін — два разы ў тыдзень, цікавіўся поспехамі; потым зачасціў і нават вадзіў іх у лепшыя рэстараны. Плаціў Віктар за ўсіх і плаціў даволі шчыра.

СПРАВКА.

Спраўка выдана дыверсантам.

З ГІСТОРЫІ КАМСАМОЛЬЦАЎ БЕЛАСТОЧЧЫНЫ 7)

ПАДЗЕІ Ў

Набліжалася 1 Мая 1933 года. Каб зламаць упартасць бастуючых, фабрыканты распаўсюдзілі чутку, што яны маюць намер закрыць фабрыкі. Паліцыя зноў наладзіла масавыя арышты. Быў нанесен удар камсамолу: паліцыя высачыла і арыштавала новы склад гарадскога камітэта. Арыштаваны былі два члены акруговага камітэта камсамола і частка камсамольскага актыву, які непасрэдна працаваў сярод баставаўшых тэкстыльшчыкаў. На вуліцах горада паліцыя арганізавала аблавы на камуністаў і камсамольцаў. Але і на гэты раз камсамол не быў заспігнуты знянацку. Арыштаваных замянілі другія таварышы з падрыхтаванага рэзерву. Па закліку камуністычнай і камсамольскай арганізацыі Беластока бастуючыя занялі фабрыкі. Забастоўка працягвалася тры месяцы. Рабочыя іншых прадпрыемстваў Беластока ў знак салідарнасці з тэкстыльшчыкамі тры разы аб'яўлялі ўсеагульныя забастоўкі. Нарэшце, патрабаванні бастуючых былі задаволены. Тэкстыльшчыкі пачалі работу. Але прадпрыемцы Супрасля, Васількова, Гарадка, Міхалова не згадзіліся задаволіць патрабаванні рабочых у такой меры, як гэта было зроблена ў Беластоку. На трэці дзень спынення забастоўкі фабрыкант Цытрон у Супраслі знізіў зарплату тэкстыльшчыкам на 32 працэнты. З яго ўзялі прыклад фабрыканты Міхалова, Гарадка, Васількова. Рабочыя адказалі на гэта аднаўленнем забастоўкі. Тады Цытрон і прадпрыемцы з іншых мястэчак пачалі манеўраваць, аб'явілі, што знізяць зарплату на 20 працэнтаў. Калі і гэта не дапамагло, заявілі, што маюць намер зменшыць яе на 17 працэнтаў. Але рабочыя і слухаць аб гэтым не хацелі. Днём і ноччу яны дзяжурылі каля фабрык і трымалі сувязь з іншымі прадпрыемствамі. У гэтых мястэчках вялікая колькасць моладзі знаходзілася ў арганізацыі «Стралец», а яе члены атрымалі работу ў першую чаргу. Камсамольцы змаглі ўцягнуць і членаў «Стральца» ў актыўную забастовачную барацьбу.

Бастуючыя тэкстыльшчыкі Супрасля, Васількова, Міхалова і Гарадка даведаліся, што 10 чэрвеня 1933 года ў Пяшчаніках фабрыкант Андурскі збіраецца аднавіць работу на сваёй фабрыцы пры дапамозе штрэйкбрэхераў. На досвітку ў гэты дзень забастовачны камітэт накіраваў у Пяшчанікі 200 рабочых з Супрасля, 100 — з Гарадка і 80 — з Міхалова, каб спыніць фабрыку і прагнаць штрэйкбрэхераў. Калі пасланцы прыйшлі ў Пяшчанікі, то фабрыка ўжо працавала. Рабочыя ўварваліся на прадпрыемства, збілі штрэйкбрэхераў. На дапамогу фабрыканту прыйшла паліцыя. Штыкамі і прыкладамі яна выгнала рабочых з фабрыкі. Адбылася сутычка на двары, і рабочыя перамаглі. Работа на фабрыцы ў Пяшчаніках была спынена.

Вечарам 10 чэрвеня тэкстыльшчыкам Супрасля стала вядома, што фабрыкант Цытрон мае намер вывезці з фабрыкі пражу, а затым часова закрыць фабрыку, звольніць усіх бастуючых. Бастуючыя заўважылі таксама, што ў Супрасль прыехаў вялікі атрад паліцыі. Гэтая вестка маланкай разнеслася сярод рабочых. Усім было зразумела, што фашысты рыхтуюць крывавую расправу над удзельнікамі забастоўкі. Рабочым заставалася прыняць выклік і ўступіць у барацьбу з паліцыяй.

Калі Цытрон пад аховай паліцыі паспрабаваў было ажыццявіць свой намер — вывезці сыравіну, — рабочыя перагарадзілі дарогу. Завязалася бойка. Паліцэйскія адкрылі агонь. Два маладыя рабочыя «Стральца» — Вітольд Ульман і Казімір Буткевіч — былі забіты, некалькі чалавек ранена.

Вестка аб крывавых падзеях у Супраслі маланкава даляцела да Беластока. Рабочыя фабрыкі Сокал-Зільберфеніга (самага буйнага тэкстыльнага прадпрыемства Беластока) па прапанове камуністаў і камсамольцаў адразу ж аб'явілі двухгадзінную палітычную забастоўку. Камсамольцы з фабрыкі Сокала пайшлі на іншыя прадпрыемствы. Усюды склікаліся фабрычныя, цэхавыя мітынгі, арганізоўваліся масоўкі.

12 чэрвеня 1933 года ў 6—7 гадзін раніцы спынілі работу ўсе фабрыкі Беластока. Так пачалася ўсеагульная палітычная забастоўка беластоцкага пралетарыяту — чацвёртая ўсеагульная забастоўка ў горадзе ў 1933 годзе. Але калі ў час першых трох рабочыя перш за ўсё салідарызаваліся з тэкстыльшчы-

ПАВЕТ СПЯВАЕ І ТАНЦУЕ

Найбольш расчуліла ўсіх выступленне танцавальнай групы старэйшых з вёскі Дабрывода.

У Гайнаўцы адбыўся агляд мастацкай самадзейнасці, арганізаваны з мэтай вылучэння калектываў на II ваяводскі агляд II агульнапольскага конкурсу капел, спевакоў, народных танцораў і г. д.

Журы мела не лёгкую задачу — трэба было выявіць сапраўды найлепшыя калектывы на II ваяводскі агляд. А рэпертуар прадстаўленых калектываў быў надзвычай багаты.

Журы вырашыла паслаць на ваяводскі агляд наступныя калектывы:

1. Джазавы аркестр з Драўляных закладаў Лясной прамысловасці ў Гайнаўцы.
2. Танцавальны калектыў з Кленік.
3. Змешаны хор з Кленік.
4. Танцавальны калектыў з ЗСДД.

На ваяводскі агляд паедуць найлепшыя. Але гэта не значыць, што астатнія калектывы былі слабыя. Таму Аддзел культуры ўзнагародзіў гэтыя калектывы грашовымі прэміямі, прызначанымі на закупку касцюмаў.

Танцавальная група з Чыжоў.

Хор з вёскі Кленікі.

Некалькі слоў аб артыстычным руху ў павеце.

На тэрыторыі павета ў сучасны момант існуе 20 вясковых калектываў і 4 гарадскія з Гайнаўкі. Пераважаюць харавыя калектывы. Усе калектывы наракаюць на брак беларускага рэпертуару. Большасць мастацкіх калектываў неаднаразова выступала не толькі ў сваіх вёсках, але і для насельніцтва навакольных вёсак.

Найбольш актыўнымі з'яўляюцца калектывы з вёсак: Ласінка, Кленікі, Кузава, Дабрывода, Чыжы, Кляшчэлі, Нарва, Навасады. У гэтым вялікая заслуга настаўнікаў. Практыка паказала, што найлепшых вынікаў дасягаюць там, дзе настаўнікі супрацоўнічаюць з моладдзю.

Найбольш актыўнымі ў гэтым напрамку настаўнікамі з'яўляюцца: Генрыка Кульчакевіч з Чыжоў, Аляксандр Закройшчык з Кленік, Юрый Панько з Трасцянкі і Тамара Бусняк з Навасад.

У некаторых выпадках брак фаховага інструктажу (ці з боку настаўнікаў, ці Аддзела БГКТ) прывёў да таго, што многа калектываў распалася, напрыклад, у вёсках Вітава, Нараўка, Скупава і г. д.

Асабліва крыўдна за мастацкі калектыў са Скупава. Ён быў адным з найлепшых на мінулагоднім аглядзе, а ў гэтым годзе не існуе. А ўся бяда ў тым, што настаўніца са Скупава гр. Лапінская, якая многа зрабіла для таго, каб зрабіць калектыў моцным, у гэтым годзе адыйшла ад гэтай працы. Вельмі шкада.

Невядома чаму не ўзялі ўдзелу ў аглядзе калектывы вёсак Навасады і Кузава.

На заканчэнне хочацца пажадаць вялікіх поспехаў калектывам, якія будуць выступаць на ваяводскім аглядзе мастацкай самадзейнасці.

М. ТАРАСЕВІЧ
старшыня ПА БГКТ
у Гайнаўцы.

СУПРАСЛІ

камі ў іх барацьбе супроць фабрыкантаў, то цяпер — у чацвёртай забастоўцы — яны выступілі супроць фашысцкага ўрада, белага тэрору, паліцыі.

Калі ўспыхнула ўсеагульная забастоўка ў Беластоку, рабочым стала вядома, што адзін з цяжка раненых супрасльскіх тэкстыльшчыкаў памёр. Яны сабраліся каля шпіталя і запатрабавалі выдаць ім для пахавання труп маладога рабочага, забітага паліцыяй. Фашысцкія ж улады, баючыся рэвалюцыйных выступленняў мас, ноччу, употай вывезлі труп. Рабочыя абурыліся яшчэ больш. Пачалі раздавацца лозунгі: «Далоў крывавых забойцаў!», «Далоў паліцыю!», «Далоў белы тэрор!», «Далоў фашызм!». Прыбыла конная паліцыя. Аднаго паліцэйскага збілі, астатнім удалося скрыцца. Камуністы і камсамольцы прапанавалі бастуючым сабрацца на плошчы Выгода і вырашыць пытанне аб пахаванні юнакоў, забітых у Супраслі. Хутка сюды прыйшло 2.000 рабочых Беластока. З Васількова прыбыло 600 чалавек з чырвонымі сцягамі, перавітымі чорнымі стужкамі. Калі плошча запоўнілася народам, камсамольцы — салдаты 42 палка — выпусцілі голуба, які быў перавязан чырвонай стужкай з лозунгамі. Гэтым яны выказалі сваю салідарнасць з бастуючымі. Рабочыя пастроіліся ў калоны і з разгорнутымі чырвонымі сцягамі, на якіх былі лозунгі: «Далоў белы тэрор!», «Далоў фашызм!», арганізавана накіраваліся ў Супрасль. Уперадзе ішлі камуністы і камсамольцы. Па дарозе дэманстранты спявалі рэвалюцыйныя песні. На пахаванне сабралося больш чым 5.000 чалавек. Прыйшлі рабочыя Беластока, Васількова, Міхалова, Гарадка, Пяшчанік; сабраліся жыхары Супрасля і сяляне навакольных вёсак. На пахаванне сваіх загінуўшых таварышаў з'явіліся і некаторыя члены арганізацыі «Стралец». Яны тут жа перайшлі на бок змагаючагася пралетарыяту, скінуўшы ваенную стралецкую форму.

Пахаванне закончылася спяваннем «Пахавальнага марша» і «Інтэрнацыянала» і заклікамі да барацьбы з фашызмам.

Калі дэманстрацыя вярталася з Супрасля, за ёй на аўтамашыне ехаў кіраўнік беластоцкай ахранкі Высакінскі. Рабочыя закідалі яго каменнямі.

Пасля ўсеагульнай забастоўкі і пахавання загінуўшых рабочыя арганізавалі на фабрыках барацьбу супраць паліцыі. Яны патрабавалі выдалення паліцэйскіх агентаў з прадпрыемстваў. У Супраслі на фабрыцы Цытрона рабочыя збілі двух тайных агентаў паліцыі. Крывавыя падзеі ў Супраслі адкрылі вочы стральцам на жорсткую рэчаіснасць. Многія з іх канчаткова парвалі са сваёй арганізацыяй і па парадзе камсамольцаў звярнуліся з адкрытым пісьмом да працоўнай моладзі і да ўсіх таварышаў, якія яшчэ знаходзяцца ў «Стральцы», у саюзе рэзервістаў, у гуртках ваеннай падрыхтоўкі:

«Пакідайце рады сваіх арганізацый. Станавіцеся ў рады тых, хто змагаецца за хлеб, работу, за свае чалавечыя правы».

Падзеі ў Супраслі камсамол Заходняй Беларусі выкарыстаў для барацьбы супраць «Стральца». У адозвах, нелегальных камсамольскіх газетах, на сходах, у гутарках маладым рабочым і сялянам, якія знаходзіліся ў гэтай арганізацыі, растлумачвалася, што іх, як і ўсю працоўную моладзь, душаць прадпрыемцы, а іх бацькоў і братоў грабяць секвестратары, арыштоўвае паліцыя і кідае ў турмы.

У выніку камсамольскай агітацыі распаўся стралецкі атрад у вёсцы Лебядзева (Брэстчына) і пяць на Беласточчыне. Масава выходзіла са «Стральца» моладзь на Гродзеншчыне, у Маладзечне.

КУДЫ ІСЦІ ВУЧЫЦЦА?

МІХАЛОВА АГУЛЬНААДУКАЦЫЙНЫ ЛІЦЭЙ

Заснаваны пасля вызвалення нашай краіны ад фашысцкіх акупантаў, Агульнаадукацыйны ліцэй у Міхалове сёння з'яўляецца цэнтрам сярэдняй адукацыі моладзі Беластоцкага павета.

У сучасны момант шматлікія выпускнікі гэтага ліцэя закончылі вышэйшыя навучальныя ўстановы і працуюць у розных галінах гаспадаркі нашай краіны, як інжынеры-электрыкі, інжынеры будовы параходаў, настаўнікі, лекары і інш.

У ліцэі для дзяцей беларусаў выкладаецца беларуская мова як прадмет ад 2-ога класа пачатковай школы.

Ліцэй змяшчаецца ў прыгожым новым школьным будынку. Шматлікія навуковыя кабінеты, светлыя класныя залы, багатая бібліятэка — гэта вучням добрыя ўмовы для вучобы.

Для моладзі з па-за Міхалова ёсць магчымасць атрымаць кватэру ў інтэрнаце ліцэя.

ШКОЛА МЕХАНІЗАЦЫІ РАЛЬНІЦТВА

Высокакваліфікаваных слесараў і механікаў сельскагаспадарчых машын рыхтуе Школа механізацыі ральніцтва ў Міхалове Беластоцкага павета. Адрас школы:

Michałowo ul. Leśna 1 pow. Białystok

У школу могуць паступаць хлопцы і дзяўчаты, якія маюць закончаны 7 клас падставовай школы.

Для пазамясцовай моладзі пры школе існуе інтэрнат. Вучні атрымоўваюць стыпендыю ў залежнасці ад поспехаў у вучобе і матэрыяльнага стану бацькоў.

Выпускнікі 7-га класа, павялічвайце рады механізатараў нашага ральніцтва!

Пастунайце ў Школу механізацыі ральніцтва ў Міхалове! (м. г.)

ЦІ БУДЗЕ КАНЕЦ СВЕТУ?

Вобраз катастрофы, калі б Сонца стала Новай звяздой.

ВЫБУХІ ЗВЁЗД

Нейкі час у навуковых колах быў моцна распаўсюджаны погляд, што канец свету можа прыйсці, калі б нашае Сонца перайшло ў стадыю т. зв. Новай звязды. Гіпотэза гэтая была сапраўды страшная, бо яна запускала мажлівасць канца свету ў кожную хвіліну.

Што такое Новыя звёзды? Новыя звёзды заўважаюць астраномы ўжо ад 4.000 год. Бывае так, што паяўляецца на небе звязда, якой раней не было. Называлі іх новымі, бо думалі, што сапраўды нараджаліся новыя звёзды.

Аднак дакладнейшыя доследы, асабліва параўнанне старых і новых фатаграфій (раней фатаграфіі неба не рабіліся) абвергла гэтыя меркаванні. Аказалася, што ў тым пункце, дзе заблішчала «новая» звязда, на старым здымку можна было знайсці вельмі слабенькую звязду.

Не абазначае гэта, што цяпер звёзды не родзяцца. Так, яны родзяцца і цяпер, але заўважыць гэты працэс надта цяжка.

Вернемся аднак да Новай звязды. Бляск такой звязды хутка ўзрастае, потым слабне, і, урэшце, знікае яна для вока. Цэлы працэс працягваецца коратка ад некалькіх тыдняў да некалькіх месяцаў. Потым звязда павялічвае свой бляск у шчытовым моманце ў 25—400 тысяч разоў (яна выбухае ў гэты час) і потым зноў слабне. Прычыны гэтых з'яў дакладна невядомы. Тлумачацца яны тым, што атмасфера звязды пачынае гвалтоўна пухнуць», разбухаць і разрывае сваю прыслону. А звязана гэта, праўдападобна, з ядзернымі працэсамі, якія праходзяць унутры звёзд.

У пэўным часе вучоныя заўважылі, што афарбоўка і сіла святла новых звёзд перад выбухам бывае такая, як Сонца. Значыць, вучоныя паставілі гіпотэзу, што пераход цераз стадыю Новай — нармальная з'ява ў жыцці кожнай звязды, падобнай да Сонца, і што цяпер прыйшоў час на Сонца.

ВОБРАЗ КАТАСТРОФЫ

Які лёс спаткаў бы Зямлю, калі б Сонца перажыло такую сваю трагедыю? Не цяжка ўявіць. Дыяметр Новых звёзд узрастае часта ў 90 разоў, г. зн. яны вельмі павялічваюцца. Сонца ў такім выпадку зрабілася б такім велізарным, што «прыблізілася б» да Зямлі на адлегласць 60 мільёнаў (60.000.000) км. замест, як цяпер 159.000.000.

Вось вобраз такой катастрофы. На працягу некалькіх дзён тэмпература на Зямлі падымаецца да 500°С, моры замяняюцца ў пару, якая ў выглядзе густых хмар лагодзіць, што праўда, крыху сілу сонечных праменняў, але ёсць такая гарачая, што забівае ўсё, што жыве на Зямлі. Спачатку ратуюць сваё жыццё тыя людзі, якія паспелі схавацца на палюсы. Аднак праз некалькі дзён і там становіцца невыносна горача. Зрэшты, калі б нават хто схаваўся і пад зямлю, то і гэта нямнога яму паможа, бо пасля такой катастрофы Зямля і паветра будуць заражаны пылам радыёактыўным і ніякае жыццё на ёй немагчыма.

Такі больш-менш вобраз намячаўся ў некаторых навуковых колах яшчэ 10 год назад.

Аднак дакладнейшыя даследванні выказалі, што Сонца не належыць да групы Новых звёзд і такога катаклізму мы не павінны спадзявацца.

Ці аднак не пагражае нам канец свету з іншай прычыны? Могуць, напрыклад, выйсці запасы ядзернай энергіі ў Сонца, і яно згасне. Пакуль што няма чаго баяцца. Сонца свеціць нязменна ад мільярдаў год і свяціць будзе яшчэ добрых некалькі мільярдаў год.

А ШТО ПОТЫМ?

Канец свету з прычыны згасення сонца мажлівы. Набліжаўся б ён паволі, і ў канцы запанавала б на зямлі вечная лядовая эпоха. Тэмпература знізілася б да абсалютнага нуля — скраплілася б і замерзла б нават паветра.

Ці калі б такая катастрофа здарылася, скажам за 100 год, чалавецтва сапраўды загінула б?

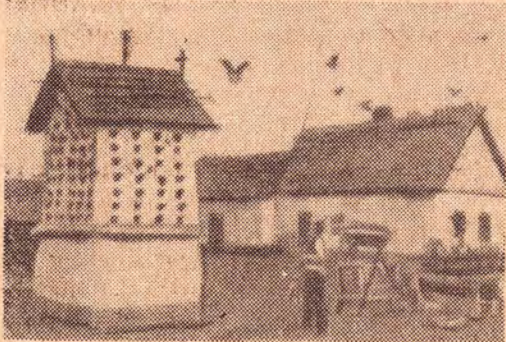
Зямля атрымлівае ад ад Сонца

40 000 000 000 000 000

(сорак трыльёнаў) калорый энергіі на секунду. Гэтая самая колькасць энергіі вызваляецца пры выбуху адной «звычайнай» вадароднай бомбы. Значыць, тэарэтычна можна б ядзернай энергіяй выручыць Сонца.

Ці практычна гэта мажліва? Сёння, зразумела, яшчэ не. Але гэта справа надалёкай будучыні. Як кажа навука, запасаў атамнага паліва на Зямлі хопіць людзям замест Сонца на некалькі мільярдаў год. А гэта ж больш, чым існаванне жыцця на Зямлі.

ГАЛУБІНЫ НЕБАСКРОБ

Гэты небаскроб з'явіўся ў адной венгерскай вёсцы нядаўна, але ўжо густа заселены. Мае ён 150 кватэр. У кожнай жыве пара дзікіх галубоў. Галубы самі дабываюць сабе ежу. І толькі зімой гаспадар галубятніка падкормлівае сваіх «сяброў».

МОДА НА ЛЕТА

Змяя за прылаўкам

Скрадаючыся, пры дапамозе вытрыха, злодзей дабіраецца ў магазін. Ніхто яго не пільнуе. І раптам — жах! — нешта абвівае яго ногі, не пускае з месца. Змяя! Калі ніхто не прыбяжыць на крык злодзея, хто ведае, ці застанецца ён жывым.

Паслугамі змей — старажэй ахвотна карыстаюцца ўласнікі многіх магазінаў у Сіднеі. Змеям выплачваюць заработную плату, ды, зразумела, грошы бярэ не змяя, а яе гаспадар — дрэсіроўшчык.

ВОСЬ ДЫК РЫБА!

Злавілі яе рыбакі з Багалескіх астравоў. Важыць 20 тон. Называецца кітавая акула.

Дзесяцірукія страшыдлы

(Працяг. Пачатак глядзі ў № 20, 21).

«Глянуўшы ў бінокль, — піша Булен, — я здагадаўся, што дзеецца ў акіяне. Вельмі вялікі кашалот счапіўся з гіганцкім кальмарам, амаль такім, як сам. Здавалася, што бясконцыя шчупальцы кальмара абвілі, як сеткай, цела кашалота. Нават побач са злавешча чорнай галавой кашалота галава кальмара выдавалася такім страшным прадметам, які не можа прысніцца і ў кашмарным сне. Велізарныя і выпучаныя вочы на мёртва - бледным фоне цела кальмара, рабілі яго падобным на найстрашнейшы прывід».

БЯССТРАШНЫЯ ДЫ...

Ці сапраўды кальмары нападаюць на караблі? Расказы маракоў даюць адказ на гэтае пытанне.

На вялікі акіянскі карабель — нарвежскі танкер «Брунсвік» вадазмяшчэннем у 15 000 тон, па словах капітана, тры разы нападалі велізарныя кальмары. Ва ўсіх выпадках спрут дзейнічаў аднолькава. Ён нечакана з'яўляўся на паверхні акіяна ззаду карабля. Потым з хуткасцю каля 38 кіламетраў у гадзіну даганяў карабель. Некаторы час плыў побач, а потым імгненна кідаўся ў атаку. Налятаючы на карабель, кальмар з гучным стукам ударауся аб металічны борт. Яго шчупальцы, як грамадныя змеі, узвіваліся на палубу, але не маглі ўтрымацца на гладкай паверхні корпуса. Саслізнуўшы да кармы, спрут пападаў пад вінт і гінуў.

Ці ведаеш...

Найцвярдзейшым рэчывам з'яўляецца дыямент. Ён рэжа найлепшую сталь і найцвярдзейшую скалу. Ён складаецца з чыстага вуглёвага рэчыва.

лісты... лісты... лісты... лісты... лісты...

З жыцця Педагагічнага ліцэя

У нашым ліцэі вучыцца моладзь польская і беларуская. Розніцца яна між сабой толькі тым, што ўся моладзь беларуская вучыцца ў класах «б», а польская ў «а». Ва ўсіх беларускіх класах ад першага аж да пятага вучацца беларускай мове. Настаўнікам беларускай мовы ў першых і другіх класах з'яўляецца настаўніца Ірэна Кадзевіч. І трэба сказаць, што гэта добрая настаўніца. На ўроках беларускай мовы мы, апрача вызначанага матэрыялу, развучваем беларускія песні, чытаем артыкулы з «Нівы» і «Беларусі».

Нядаўна мы даведаліся аб новым беларускім зборніку «Рунь». Мы вырашылі набыць патрэбную колькасць зборнікаў. У нашым ліцэі існуе таксама беларуская бібліятэка, якая налічвае некалькі тысяч тамоў. Нажаль, яны не запісаны ў каталог. Калі хто патрабуе беларускую кніжку, то павінен браць, якая ў рукі пападзе, бо шуканне патрэбнай зойме многа часу. Аднак я думаю, што ў будучым і гэта паправіцца, і наш ліцэй і беларускія класы будуць жыць нармальным жыццём.

А. М.
Бельск

Дзецям трэба дапамагчы

У Вольцы Тарахоўскай ёсць старая хворая кабета, якая жыве ў маленькай трухлявай хатцы. Каб не добрыя людзі, яна была б галодная і халодная. Але аднавяскоўцы прыносяць ёй есці, наводзяць парадак у хаце, апякуюцца ёю.

Двое дзяцей гэтай кабеты вучацца ў сярэдняй школе.

З павета на інтэрвенцыю людзей прыязджалі прадстаўнікі. І вось што яны прапануюць. Прапануюць, каб адна дачка кінула школу і апекавалася маткай. А жыхарам Волькі Тарахоўскай здаецца, што дзяцей нельга зрываць са школы. Трэба, каб яны вучыліся, і ў гэтым неабходна ім дапамога. І толькі гэтак, а не інакш трэба паступіць уладам.

С. В.
Волька Тарахоўская
Гайнаўскі павет

«Наталка—Палтаўка» у Бельску

11 мая ў Бельску ў кіно «Зніч» павятовы Дом культуры супольна з аддзелам БГКТ падрыхтаваў і выступіў з украінскай п'есай Я. Катляроўскага «Наталка - Палтаўка». Выступленне артыстаў - самадзейнікаў карысталася вялікім поспехам. Артысты ўжо першым сваім выступам заваявалі сабе аўтарытэт сярод насельніцтва Бельска. Дэкарацыя сцэны была даволі прыгожая і сваім хараством рабіла прыемнае ўражанне на прысутных.

МІКОЛА МАРЧУК
Бельск

Самадзейнікі з Новай Волі

3 мая 1959 г. у вёсцы Новая Воля (Беластоцкі павет) адбылася пастаноўка двух аднаактавых п'ес: «Суд» Галубка і «Хамелеоны або забаронены смех» Чыквіна. Да іх арганізавання прычыніліся сябры Мікола Гайдук і Марыся Дамань. Прыцягнулі да гэтага таксама сваіх маладых сяброў Геніка Лавіцкага, Марысю Кулешу, Лёльку Качаноўскую, Міхася Асташэўскага, Геніка Астравецкага і шмат іншых. Іграа маладых самадзейнікаў вельмі спадабалася гледачам Новай Волі, якія гарачымі воплескамі выказалі сваё задавальненне.

Пасля пастаноўкі моладзь весела і спакойна танцавала на забаве, якую таксама арганізаваў мясцовы мастацкі калектыў.

МАРЫСЯ БАЎТРУЧУК
Новая Воля

У Завочнай настаўніцкай студыі ў Беластоку

З 22 па 24 мая г. г. былі праведзены ўступныя экзамены на І-шы курс аддзялення беларускай філалогіі Завочнай настаўніцкай студыі ў Беластоку.

Экзаменацыйная камісія ў складзе дырэктара ЗНС, Я. Радзюкевіча — старшыні камісіі і выкладчыкаў мгр. мгр. Л. Базылюк і М. Гайдука закваліфікавала на І-шы курс беларускай філалогіі ЗНС 25 асоб. Акрамя гэтага, прынята 2 асобы, якія складалі ўступныя экзамены ў мінулым годзе, але па розных прычынах не змаглі распачаць у мінулым годзе навуку. Такім чынам 27 асоб, з якіх усе з'яўляюцца актыўнымі настаўнікамі нашых беларускіх школ, без адрыву ад працы ў школе, будзе паглыбляць свае веды ў галіне роднай мовы і літаратуры і іншых прадметаў, як: методыка, гісторыя Беларусі, філасофія, польская літаратура, педагогіка і інш.

Варта адзначыць, што на трох курсах беларускай філалогіі ЗНС у Беластоку ў сучасны момант вучыцца 75 асоб. Калі ўлічыць, што ў Польшчы цяпер працуюць 164 пачатковыя школы, дзе выкладаецца беларуская мова, — 75 асоб, якія павышаюць сваю кваліфікацыю ў ЗНС, складаюць значны працэнт нашых настаўнікаў.

(м. г.)

Калектыў без важака

Яшчэ ў пачатку 1957 года ў Рагачах быў штатным працаўніком у святліцы Уладзімір Такаюк. У святліцы было радыё з адаптарам, грамафонныя пласцінкі, шашкі, шахматы, усялякія часопісы. У Рагачах быў таксама харавы і танцавальны калектыў, які меў усе патрэбныя касцюмы. Адным словам, квітнела культурнае жыццё вёскі, весела і цікава было.

А ў апошні час заняпаў мастацкі калектыў. Наша моладзь не захапляе сваімі выступленнямі ані жыхароў навакольных вёсак ані сваіх аднавяскоўцаў. Прычынаю з'яўляецца тое, што павятовыя ўлады ліквідавалі «этат» святліцовага.

Сярод моладзі няма добрага арганізатара — важака, ды ніхто і не хоча быць беспасрэдна адказным за ўсю маёмасць святліцы і былога мастацкага калектыву.

Цяпер святліца з'яўляецца не цэнтрам культурнага жыцця, а месцам для гульні ў карты для старэйшых. Карцёжнікі ва ўсіх 4-ох кутках святліцы заядла гуляюць у «дурня», «тысячу», нават у «ачко». Прымыкаюць часам да гэтых карцёжнікаў і маладыя хлопцы і разам з імі «смажацца» там у дыме.

Т. СТОКРАЦЬ
Рагачы
Сямяціцкі павет

Свята працоўнага сялянства

17 мая ва ўсёй краіне адбылося свята працоўнага сялянства.

Урачыста адбылося яно і ў Гайнаўскім павеце. Былі арганізаваны два фестыны ў Нарве і Кляшчэлях, дзе адбыліся паказы пажарнай аховы і выступленні мастацкіх калектываў.

Вось некалькі слоў аб фестыне ў Нарве. Пасля кароткай афіцыяльнай часткі выступілі мастацкія калектывы, а менавіта: інструментальны гурток Завадовай школы з Гайнаўкі і танцавальны гурток з Навасад, а таксама самадзейнікі з Ласінкі і Кленік. З захапленнем усе слухалі музыканта Уладзіміра Касцючука.

Адным словам, усім было весела і ўсе культурна правялі час.

РЫГОР ЗДАНОЎСКІ
Гайнаўка

Аб моладзі Бельшчыны

Калі гаварыць аб дзейнасці моладзі ў Бельскім павеце, дык яна выглядае даволі добра. Вясковая моладзь зацікаўлена ў развіцці мастацкіх калектываў. Таму мастацкая самадзейнасць у нас шырыцца цяпер у небывалых да гэтай пары тэмпах. Вясковая моладзь, нягледзячы на цяжкую працу ў гаспадарцы, хоча бавіцца, чытаць газеты і кніжкі. Вось таму павятовае праўленне Саюза сялянскай моладзі супольна з павятоваю Радаю ЛЗС 17 мая ў Рудцы, у сувязі з святам сялян арганізавала вялікі маладзёжны фестын. Там з багатымі рэпертуарамі выступалі мастацкія калектывы з Дубяжына, Пілік, а таксама мясцовы мастацкі калектыў з Боцек. Цікавыя былі таксама спартыўныя ігры. На заканчэнне была вялікая забава, на якой вельмі добра і весела бавілася моладзь.

ПЯТРО МАКСІМЮК
Бельск

Глухая святліца

Усім вядома, што вясковая святліца — гэта месца, дзе моладзь і старэйшыя могуць найбольш культурна правесці вольны ад працы час. Прысвяціць яго чытанню кніжак, газет, а таксама арганізаванню мастацкіх калектываў.

Жыхары вёскі Сукавічы грамадскім чынам, пры дапамозе дзяржавы будавалі святліцу. Кожны з жыхароў ападаткаваўся па 100 зл. ад гаспадара і ўсе нефаховыя работы выконвалі самі, а апрача таго давозілі каменне і жвір.

У месяцы маі 1958 г. святліцу ў Сукавічах накрылі і на ўрачыстае адкрыццё запрасілі адказных прадстаўнікоў павятовай Рады Нарадовай у Саколцы, адкуль прыехалі чатыры асобы.

На просьбы жыхароў вёскі прадстаўнікі з павета абяцалі дапамагчы закончыць пабудову святліцы. Аднак абяцанкі асталіся абяцанкамі, а святліца па сённяшні дзень стаіць незакончанай і свеціцца дзікай пусткай.

ЯКУБ ШВАГЕР
в. Сукавічы
пав. Саколка

Калі хочаш мець за дарма веласіпед

НЕ АДКЛАДАЙ НА ЗАЎТРА, а актыўна вазьміся да прапаганды нашага часопіса.

Калі збярэш 10 новых падпісчыкаў «Нівы» на III або IV квартал г. г., неадкладна вышлі квітанцыю, пасведчаную праз пошту, у «Ніву». Гэта табе дасць магчымасць удзельнічаць у нашым конкурсе. Збярэш 20 падпісчыкаў, атрымаеш 2 удзелы і т. д. (за 10 падпісчыкаў — 1 удзел).

У конкурсе маюць права прыняць удзел усе чытачы і пісьманосцы.

ТЭРМІН КОНКУРСА ДА 1 ЛІПЕНЯ Г. Г. Сярод удзельнікаў разлясуем 4 веласіпеды, фотаапарат і іншыя каштоўныя ўзнагароды.

Глядзі, чым больш здабудзеш падпісчыкаў, тым больш атрымаеш удзелаў, а гэтым самым тым хутчэй выйграеш веласіпед, не гаворачы ўжо аб тым, што выканаеш важнае грамадскае заданне.

„NIWA"

Organ ZG BTSK Adres ZG BTSK: Białystok M C. Skłodowskiej 1 tel 54-14
Redaguje Kolegium Adres redakcji: Białystok ul Wesołowskiego 1 tel centr 37-41 red naczelny i sekretariat 25-89
Wydawca Białostockie Wydawnictwo Prasowe RSW „Prasa"
Warunki prenumeraty w Polsce miesięcznie — 2 40 zł kwartalnie — 7 20 zł półrocznie — 14 40 zł rocznie — 28 80 zł
Wpłaty kierować na PKO 12-6-1312 w Białymstoku dla PUPiK „Ruch". Na odwrocie należy zaznaczyć na jaki adres dokonano wpłaty i podać tytuł pisma
Prenumeratę na „Niwę" przyjmują również wszystkie urzędy pocztowe i listonosze w całym kraju. Cena prenumeraty za granica: kwartalnie — 10 15 zł półrocznie — 20 30 zł rocznie — 40 60 zł Należność na prenumeratę za granicą wpłacać na konto — PKO 1-6-100024 PKWZ „Ruch" Warszawa
Zamówienia na „Niwę" z krajów europejskich jak i zamorskich (z wyjątkiem krajów demokracji ludowej) należy kierować pod adresem CHZ „ARS POLONIA" Warszawa Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłka zwykła wynosi $ 4,16
Nkł. 5150 Bltk. P-2

Арцельшчыкі

Звычайным хлопцам быў Сенька, пакуль не ўступіў у арцель. Потым ужо ў Сенькі паявіліся новыя боты, выдатны гармонік, веласіпед, ды закруціўся жывы грош у кішэні.

Працуючы ў арцелі і больш за ўсё на сонцы, у Сенькі паявілася ў тры разы больш вяснушак, але дзяўчаты гэтага не заўважалі і ліплі да яго, як мухі на мёд. Магчыма, боты ім падабаліся, а можа гармонік, ды да таго Сенька заўсёды меў поўныя кішэні семачак, а часам і ледзянцы там з'яўляліся.

І як хлопцы ні стараліся адцягнуць дзяўчат ад Сенькавых кішэняў, нічога з гэтага не выходзіла: Сенька ўсё хадзіў па вёсцы козырам, як быццам бы яму мора па калена.

Нават Мікола, які вярнуўся з войска з дзвюма нашыўкамі, павінен быў уступіць дарогу Сеньку, і ўсё з-за гэтай арцелі.

Вядомая справа — грошы псуюць чалавека. Бывае вось, жыве сабе чалавек на свеце, у царкву ходзіць, з суседзямі вітаецца — і раптам з'яўляюцца ў яго грошы. Ну, і пачынаюць тады з гэтага чалавека вылазіць якасці, аб якіх ён і сам не падазраваў.

Так стала і з Сенькам: перастаў ён у гаспадарцы бацьку дапамагаць; як вернецца з арцелі, на прызбе сядзе, папяроску да губоў прыклеіць, ды з насмешкаю прыглядаецца, як іншыя працуюць.

Невядома, чым бы справа скончылася, каб Сенькава арцель не лопнула, як мыльны пузыр, а прычынай гэтаму быў кірмаш, дзе Сеньку прылапалі з махоркай.

Ад Сенькі потым дабраліся да астатніх членаў нелегальнай арцелі, якія вырошчвалі махорку на прысядзібных участках. А гэтую махорку, нарэзаную па-фабрычнаму, і перадавалі Сеньку для продажу.

Спірта-гарэлачныя, махорачныя і іншыя інтарэсы многіх адурманьваюць, як опіум, але поспех ад гэтага часовы, бо потым прыходзіцца спавядацца перад следчымі.

Цяпер ад Сенькавых семачак толькі смецце засталося, ды і тое вецер разносіць, як дрэнную славу.

Дзядзька Лявонь

Якія самі, такія і сані

Некалькі тыдняў таму назад тэлевізія ў Гесіі перадала рэпартаж пад загалоўкам «Глянем на нашу моладзь» (гаворыцца, зразумела, аб заходнегерманскай моладзі).

Рэпартаж заключаўся, між іншым, у тым, што вучням заходнегерманскіх школ ва ўзросце 15—17 год задавалі пытанне: «Што вы ведаеце аб Гітлеры?»

Якія ж былі адказы? На дзесяць вучняў дзевяць або нічога не ведала, або лічыла, што фюрэр рабіў больш добрых спраў, чым дрэнных. Здараліся і такія адказы: «Гітлер? — будаваў шасейныя дарогі, клапаціўся аб матках і дзецях, ліквідаваў беспрацоўе, збіраў бяздомную моладзь, арганізоўваў экскурсіі параходам для рабочых».

У сувязі з гэтай перадачай гамбургская газета «Die Welt» пісала: «Нядобра робіцца ў нямецкай школе».

Нам здаецца, што нядобрае робіцца не толькі ў заходнегерманскай школе. І калі? — 14 год пасля вайны.

У. Л

Нашы дзеці

РАЗУМНЫ ВУЧАНЬ

На ўроку рэлігіі святар пытае:

— За што Адам і Ева былі выгнаны з раю?

— За тое, што яны да Бога ў яблыкі лазілі — адказвае вучань.

Прыслаў

Лёня СІДАРУК
Сакі
Бельскі павет

МАЛАДЫ МАТЭМАТЫК

— Скажы, Паўлік: тата, мама і ты, колькі разам асоб?

— Тры.

— А як прыдуць яшчэ дзед і бабка?

— То будзе... будзе... пяць.

— Выдатна!

— А як прыдуць яшчэ цёця Тэкля, Люба і дзядзька?

—То будзе шум і непарадак.

Я. Г.

ПРЫЕДЗЕ ЦЁТКА

Маці гаворыць сыну, які мае пяць гадоў і ніколі не хоча мыцца:

— Знаеш што, сыночку, — трэба, каб ты сёння абавязкова вымыўся, бо заўтра свята, і прыедзе да нас цётка з Варшавы.

— Ай! Мамачка, а як яна не прыедзе, а я вымыюся, то што, буду хадзіць чысты?

У. Г.

*

— Тата, сёння ў школе гаварылі, што ў некаторых афрыканскіх плямёнаў прадаюць сваіх дзяцей. Ты ніколі мяне не прадаў бы, праўда?

— Так, але часам, калі ты непаслухмяны, то я цябе і бясплатна аддаў бы.

* * *

Пеця вярнуўся дахаты і пахваліўся бацьку:

— Тата, я атрымаў пяцёрку па матэматыцы.

— О, гэта вельмі мяне цешыць! Скажы, як гэта было?

— Знаеш, настаўнік мяне пытаў пяць разоў і кожны раз ставіў адзінку, а пяць адзінак — гэта ж пяцёрка!

* * *

— Колькі табе трэба здачы? — пытае крамар Янку.

— Не ведаю, — адказвае той.

— Як гэта так, ты ходзіш у школу і не ведаеш?

— Так, але цяпер канікулы.

* * *

— Сёння ты напісаў дыктоўку на пяцёрку. Але ўсё ж-такі я заўважыў, што яна напісана дакладна так, як у твайго калегі, з якім ты сядзіш. Што гэта значыць?

— Гэта значыць, што і ён мае пяцёрку.

Л. К.

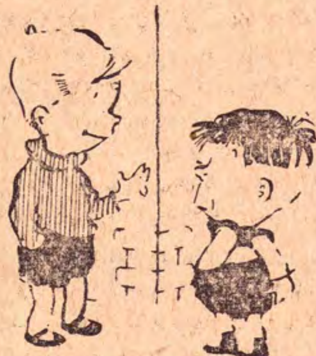
Дзеці з ГДР

— Ну і спрытная! Значыцца, як пратрэцца ў яе футра, яна падладзіць яго скуркай сабачкі.

— Бачыў ты багіню перамогі ў Брандэнбургскай Браме? Незвычайная жанчына, правіць чатырма коньмі!

— Фі, мая маці правіць цэлым трамваем.

Без подпісу

У Ялоўцы

(співаецца на мелодыю «Раскінулась мора шырока»)

Шкілетам памершай жывёлы
Стаіць у Ялоўцы святліца,
Няма ў ёй дзвярэй, ані вокан,
А стрэха — парвана спадніца.

Ляжыць на падлозе каменне
І цэгла з разбуранай печкі.
Сюды на «культурны» занятак
Прыходзяць вяпры і авечкі.

Пра сцены і слоў не хапае,
Каб вершам усе апісаці,
Лахмаццем паперным адзеты —
Аж жудка пра іх ўспамінаці.

Свабодна тут вецер гуляе
Ад радасці дзіка рагоча,
То свісне у раме ваконнай,
То дошкаю глуха ламоча.

Мо' грохат вас гэты разбудзіць.
Дзяўчаты і хлопцы з Ялоўкі,
Зрабіце парадак ў святліцы
І дайце людзям пастаноўкі.

ЯНКА БЕРАЗАВЕЦ

РАЗВЯЗКА ЛІТАРАТУРНАГА КОНКУРСА

Чытачы прыслалі 85 адказаў, у тым ліку 61 правільны. Першыя тры ўзнагароды вылясавалі:

І ўзнагарода — фотаапарат — Ніна Кіцаль, Чыжыкі, Гайнаўскі павет.

ІІ узнагарода — камплект да пісання — Аляксандр Казберук, Міхалова, Беластоцкі павет,

ІІІ узнагарода — бібліятэчка — Галіна Красоўская, Сувалкі.

Кніжныя ўзнагароды вылясавалі: 1. Марыя Грыгарук, Ляды, Гайнаўскі павет, 2. Коля Карчэўскі, Кожына, Бельскі павет, 3. Віктар Пучынскі, Агульнаадукацыйны ліцэй, Міхалова, Беластоцкі павет, 4. Ольга Кардаш, Эльяшукі, Гайнаўскі павет, 5. Алёна Бароўская, Беласток, 6. Янка Іванюк, Плёскі, Бельскі павет, 7. Міраслава Пецюкевіч, Торунь, 8. Пятро Скепка, Альхоўка, Гайнаўскі павет, 9. Андрэй Мазалеўскі, Хілімоны, Дуброўскі павет, 10. Коля Хіліманюк, Варшава.

Кніжныя ўзнагароды высылам поштай. І і ІІ узнагарода да атрымання ў рэдакцыі.